

Koord-SZMU-OK-2020/3-v22-2022.09.06.

Az Országos Vérellátó Szolgálat, Transzplantációs Igazgatóság (OVSz, TI) és az Egészségügyi Szakmai Kollégium Transzplantáció Tagozatának (ESZK TT) közös eljárásrendje az új típusú koronavírus (COVID-19, SARS-CoV-2) kapcsolatban

1. Teendők magyarországi potenciális donor jelentése során:

1.1. A szervadományozást kizárja:

- ha SARS-CoV-2 fertőzés miatt igényel intenzív osztályos ellátást a potenciális donor.

1.2. A donorjelentések során az országos koordinátor részéről kötelező kérdések:

- Volt-e SARS-CoV-2 fertőzése a potenciális donornak, és ha igen, mikor?
- Történt-e SARS-CoV-2 PCR, vagy Ag gyorsteszt, ha igen, milyen eredményekkel?
- Igényelt a COVID-19 betegség kórházi és/vagy intenzív osztályos (lélegeztetés típusa) ellátást?
- Mikor szűntek meg a tünetek, ha voltak?
- Volt-e post-COVID tünetegyüttes?
- Az elhunyt potenciális donor járt-e másik országban a megelőző 14 napban? Ha igen, melyik országban, melyik régióban és mikortól meddig tartózkodott ott?
- Volt-e a potenciális szervdonornak az elmúlt 14 napban lázas megbetegedése?
- Környezetében volt-e lázas beteg az elmúlt 14 napban?
- Kapott-e a potenciális donor SARS-CoV-2 vírus által okozott COVID-19 betegség elleni védőoltást? Ha igen, melyik típust kapta, (hány dózist kapott), mikor történt(ek) az oltás(ok)?
- Kezelnek-e koronavírusal fertőzött beteget a donort ellátó intézményben? Ha igen, a gyanús, majd igazoltan fertőzött betegeket folyamatosan elkülönítve kezelték-e, illetve a kezelő személyzet szeparáltan foglalkozik-e a fertőzött/gyanús és nem fertőzött betegekkal.

1.3. PaO₂/FiO₂ arány ismeretében szakmailag indokolt lehet mellkas CT vizsgálat, amennyiben van rá kapacitás. Tervezett tüdőfelajánlás esetén a mellkas CT elvégzése kötelező a betegség korai fázisának kiszűrése céljából.

Minden potenciális donor jelentése esetén egyedi elbírálás történik a donor és szervalkalmasságról.

Magyarországi elhunyt potenciális donor esetén – amennyiben nem merül fel kizárási kritérium – az NNK Légúti Vírusok Nemzeti Referencia Laboratórium által meghatározott mintát kell küldeni a Semmelweis Egyetem, Laboratóriumi Medicina Intézet laboratóriumába a vírus kimutatása céljára (Isd. 5. Mintavételi eljárásrend), a minta szállítását az OVSz végzi és szervezi. Donorszerv felajánlás az Eurotransplant részére aghalott potenciális donorból csak SARS-CoV-2 fertőzés kizárása céljából végzett laboratóriumi PCR vizsgálat eredményének birtokában történhet.

2. Teendők külföldről érkező szervfelajánlás során:

2.1. A szervelfogadást kizárja:

- ha SARS-CoV-2 fertőzés miatt igényel intenzív osztályos ellátást a potenciális donor.

2.2. Az Eurotransplantból érkező szervfelajánlások esetén az országos koordinátor részéről kötelező kérdések:

- Volt-e SARS-CoV-2 fertőzése a potenciális donornak, és ha igen, mikor?
- Történt-e SARS-CoV-2 PCR, vagy Ag gyorsteszt, ha igen, milyen eredményekkel?
- Igényelt a COVID-19 betegség kórházi és/vagy intenzív osztályos (lélegeztetés típusa) ellátást?
- Mikor szűntek meg a tünetek, ha voltak?
- Volt-e post-COVID tünetegyüttes?

- Az elhunyt potenciális donor járt-e másik országban a megelőző 14 napban? Ha igen, melyik országban, melyik régióban és mikortól meddig tartózkodott ott?
- Volt-e a potenciális szervdonornak az elmúlt 14 napban lázas megbetegedése?
- Környezetében volt-e lázas beteg az elmúlt 14 napban?
- Kezelnék-e koronavírusal fertőzött beteget a donort ellátó intézményben? Ha igen, a gyanús, majd igazoltan fertőzött betegeket folyamatosan elkülönítve kezelték-e, illetve a kezelő személyzet szeparáltan foglalkozik-e a fertőzött/gyanús és nem fertőzött betegekkal.

Minden potenciális donor jelentése esetén egyedi elbírálás történik a donor és szervalkalmasságról. Külföldről érkező donorszerv felajánlás is csak SARS-CoV-2 fertőzés kizárása céljából végzett laboratóriumi PCR vizsgálat eredményének ismeretében fogadható el.

3. Teendők SARS-CoV-2 pozitív (PCR) magyar donorból történő szervelfogadás esetén

Magyarországi elhunyt SARS-CoV-2 pozitív (PCR) donorból, magyar transzplantációs centrum által történő szervelfogadás esetén a Semmelweis Egyetem Laboratóriumi Medicina Intézet által meghatározott mintát kell küldeni a Semmelweis Egyetem, Laboratóriumi Medicina Intézet laboratóriumába (1082 Budapest, Baross u. 23-25.) SARS-CoV-2 viraemia vizsgálat céljára (Isd. 6. Mintavételi eljárásrend Magyarországi elhunyt SARS-CoV-2 pozitív (PCR) donorból). A minta szállítását az OVSz végzi és szervezi.

4. Teendők külföldről fogadott SARS-CoV-2 pozitív (PCR) donorszerv elfogadás esetén

SARS-CoV-2 (PCR) pozitív külföldi donorból elfogadott szerv esetén SARS-CoV-2 viraemia vizsgálat elvégzése céljából a szervkivétel során 6 ml EDTA-s csőbe levett vérminta bekérése történik meg. A vérminta szállítását a szerv Magyarországra érkezését követően az OVSz végzi és szervezi.

5. Mintavételi eljárásrend

- 5.1. A Nemzeti Népegészségügyi Központ Légúti vírusok Nemzeti Referencia Laboratóriumával történt egyeztetés értelmében a mintát 3 rétegű csomagolásban kell szállítani, lehetőség szerint 4°C fokon. Első zacskóban a minta, második zacskóban a kérőlap, harmadikban minden belesomagolva.
- 5.2. Potenciális donornál alsó és felső légúti mintavétel egyaránt szükséges. Felső légúti minta: orr és garat törlet; alsó légúti minta: trachea váladék, amennyiben az nem elérhető megfelelő mennyiségben (1-2 ml) hígítás nélkül, akkor a leszívó katéter végét minimális mennyiségű fiziológiás sóoldatot tartalmazó tartályba kell helyezni, majd ezután fiziológiás sóoldattal történő bemosást követően a bemosó folyadékot külön tartályban szükséges elküldeni. Erősen purulens váladék esetén katéter végét és váladékot egyszerre szükséges küldeni.
- 5.3. A mintát minél későbbi időpontban kell levenni, lehetőség szerint közvetlenül az OVSz által végzett szállítás előtt. Az OVSz kérés esetén tud biztosítani az orr-garat törlethez szükséges VTM közeget.

6. Mintavételi eljárásrend Magyarországi elhunyt SARS-CoV-2 pozitív (PCR) donorból

- 6.1. A Semmelweis Egyetem Laboratóriumi Medicina Intézettel történt egyeztetés értelmében 6 ml donor vérminta levétele szükséges a szervkivétel kezdetén, EDTA-s csőben.

- 6.2. A csövön a riadóazonosító és a donor születési dátuma mellett a 'donor viraemia' feliratot kell feltüntetni. A minta lehetőség szerint hűtve tárolandó az átadásig.
- 6.3. A minta mellé a „Vizsgálatkérő lap SARS-CoV2 (PCR) donor viraemia vizsgálathoz” kérőlap csatolandó, melyet a szervkivételen résztvevő koordinátor tölt ki.

7. Recipiens mintavételi eljárásrend elhunyt SARS-CoV-2 pozitív (PCR) donorból származó szerv beültetése esetén:

Amennyiben SARS-CoV-2 PCR pozitív donorból származó szerv beültetése történik, a recipienstől 1 db EDTA-s vérmintát kell küldeni a poszt-transzplantációs 3. és 5. napon a Semmelweis Egyetem, Laboratóriumi Medicina Intézet laboratóriumába (1082 Budapest, Baross u. 23-25.) az esetleges viraemia kimutatása céljából.

8. Szervkivétel szervezése

- 8.1. Javasolt a szervkivételeken is biztosítani a lehető legkisebb létszámot, így a jogszabályban meghatározott szervtípus illetékesség figyelembevételével, a területi illetékességre vonatkozó gyakorlattól eltérően érkezhetsz kevesebb centrumból, kisebb létszámú hasi szerveket eltávolító orvoscsoporthoz. Erről egyedi döntés születik minden esetben az érintett központok bevonásával, az OVSZ koordinációjával.
- 8.2. Kötelező a szerv- és szöveteltávolító orvoscsoporthoz tagjai részére az FFP2/3 légzésvédő álarc viselése.
- 8.3. Külföldről érkező szervkivételi team tagjainak az érkezést megelőzően igazolniuk kell, hogy megkapták a COVID-19 elleni védőoltást, ennek hiányában rendelkeznek 48 óránál nem régebbi negatív SARS-CoV-2 PCR vagy antigén teszt eredménnyel. Emellett nyilatkozniuk kell arról, hogy a beutazásukat megelőző 14 napban nem volt pozitív SARS-CoV2 PCR eredményük, nem volt lázas megbetegedésük, valamint nem kerültek kontaktusba igazolt COVID fertőzött személlyel.
- 8.4. Abban az esetben, ha szerveltávolító orvoscsoporthoz külföldre utazik, a team tagjai kötelesek FFP2/3 légzésvédő álarcot viselni.
- 8.5. A külföldről érkező orvoscsoporthoz tagjai ugyanígy kötelesek FFP2/3 légzésvédő álarcot viselni.

Meghatározások:

Forrás: Az Országos Vérellátó Szolgálat HIG-17_V08 "Intézkedések az új koronavírusal kapcsolatban (SARS-CoV-2/COVID-19) eljárási utasítása

SARS-CoV-2: súlyos akut légúti tünetegyüttest okozó koronavírus 2

COVID-19: súlyos akut légúti tünetegyüttest okozó koronavírus 2 által okozott koronavírus-betegség 2019

COVID-19 megerősített beteg: olyan beteg, akinél laboratóriumi vizsgálattal igazolták a vírus jelenlétét

COVID-19 gyanús beteg: olyan kivizsgálás alatt álló, a COVID-19-re jellemző tünetegyüttest mutató beteg, akinél még nem történt meg a vírus kimutatása

COVID-19 magas kockázatú expozíció átesett személy:

- olyan személy, aki **szoros kapcsolatba került** PCR vizsgálattal megerősített COVID-19 beteggel:

- a tünetek fennállása idején,
- a tünetek kialakulását megelőző 48 órában,
- a pozitív eredményű garatminta-vételt megelőző 48 órában.

- olyan személy, aki tagja volt annak a vérgyűjtési csoportnak, amely **vért vett** olyan PCR vizsgálattal megerősített COVID-19 véradótól, **aki nem viselt maszkot:**

- tünetek kialakulását megelőző 48 órában,
- a pozitív eredményű garatminta-vételt megelőző 48 órában.

COVID-19 magas kockázatú expozíciónak folyamatosan kitett személy: közös háztartásban él PCR vizsgálattal megerősített COVID-19 beteggel,
Ide nem értve azt, aki külön háztartásban élő COVID-19 beteget lát el vagy gondoz, megfelelő védőeszköz használata mellett.

expozíció: az a hatás, amelynek során egy személy olyan kapcsolatba kerül egy fertőzött emberrel vagy szennyezett külső környezeti tényezővel (tárgyak, levegő), amelynek révén ki van téve a fertőződés veszélyének

szoros kapcsolatú személy:

- zárt légtérben 1,5 méter távolságon belül és 15 percnél hosszabb ideig tartózkodott együtt a beteggel (pl. közös irodai szobában);
- védőeszköz használata nélkül közvetlen fizikai kapcsolatba került a beteggel;
- védőeszköz használata nélkül érintkezett a fertőző beteg váladékával;
- ápolás, ellátás, gondozás, mintavétel, vagy vizsgálat során egyéni védőeszköz nélküli került a beteggel érintkezésbe;
- az előírt egyéni védőeszköz megfelelő alkalmazása nélkül, laboratóriumi dolgozóként, betegek koronavírus vizsgálatra levett mintáit kezelte.

járványügyi karantén: járványügyi elkülönítés vagy járványügyi megfigyelés

- **járványügyi elkülönítés:** a COVID-19 gyanús és a COVID-19 megerősített betegek teljes mértékű elkülönítése az egészségesektől
- **járványügyi megfigyelés:** azoknak a tünetmentes, COVID-19 magas kockázatú expozíción átesett személyeknek a korlátozott mértékű elkülönítése (és esetenként vizsgálata), akiknél felmerül a fertőzés lehetősége

prevenciós elkülönítés: azoknak az OVSz dolgozóknak a munkatársaktól való elkülönítése, akik számára a jelen utasításban ez meghatározásra kerül

A járványügyi surveillance során alkalmazandó esetdefiníció:

Forrás: A Nemzeti Népegészségügyi Központ eljárásrendje a 2020. évben azonosított új koronavírussal kapcsolatban

<https://www.nnk.gov.hu/index.php/koronavirus-tajekoztato/567-eljarasrend-a-2020-evben-azonositott-uj-koronavirussal-kapcsolatban-2020-03-16>

A surveillance esetdefiníció célja, hogy a járványügyi szakterület számára egységes kritériumrendszert biztosítson, és nem célja, hogy az egészségügyi szolgáltatók ez alapján állítsanak fel klinikai (irány)diagnózist. Ennek megfelelően az orvos (házi orvos, kezelő orvos) és/vagy a népegészségügyi hatóság dönthet úgy, hogy a járványügyi surveillance esetdefiníció klinikai kritériumában nem szereplő tüneteket mutató beteget COVID-19 fertőzésre gyanúsnak tekinti. A COVID-19 fertőzés során lehetségesen előforduló, egyéb tüneteket az 1. sz. melléklet részletezi.

Klinikai kritériumok

Minden olyan személy, akinél jelentkezik az alábbi tünetek legalább egyike:

- száraz köhögés
- láz
- nehézlégzés
- hirtelen kezdetű szaglászvesztés, ízézés hiánya vagy ízézés zavara
- további kevésbé specifikus tünetek közé tartozhat fejfájás, hidegrázás, izomfájdalom, fáradékonyság, hányás és/vagy hasmenés

Epidemiológiai kritériumok

Az alábbi három epidemiológiai kapcsolat közül legalább egy fennáll:

- A tünetek kezdetét megelőző 14 napban **szoros kapcsolatban** volt COVID-19 fertőzött személlyel.

- A tünetek kezdetét megelőző 14 napban olyan bentlakásos szociális/egészségügyi **intézmény** lakója vagy dolgozója volt, ahol az új koronavírus szempontjából veszélyeztetett személyeket gondolnak és az intézményben igazolt COVID-19 járvány zajlik.
- Olyan területen járt vagy él, ahol fennáll a közösségi terjedés.

Diagnosztikus képző kritérium:

- COVID-19 fertőzésre jellemző radiológiai eltérés áll fenn

Laboratóriumi kritérium:

- SARS-CoV-2 nukleinsav kimutatása klinikai mintában
- vagy SARS-CoV-2 antigén kimutatása klinikai mintában

Az esetek osztályozása

Gyanús eset

Minden olyan személy, akire teljesülnek a klinikai kritériumok és fennáll az epidemiológiai kapcsolat

VAGY

Minden olyan személy, akit a kezelőorvos szakmai tudása és tapasztalata alapján gyanús esetnek minősít

Megerősített eset

Minden olyan személy, akire teljesül legalább egyik laboratóriumi kritérium

Kapcsolódó források:

<https://tts.org/tid-about/tid-presidents-message/23-tid/tid-news/657-tid-update-and-guidance-on-2019-novel-coronavirus-2019-ncov-for-transplant-id-clinicians>

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/situation-reports/>

<https://www.nnk.gov.hu/attachments/article/567/EIj%C3%A1r%C3%A1srend.pdf>

<https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>

<https://www.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#/bda7594740fd40299423467b48e9ecf6>

<https://www.edqm.eu/en/edqms-contributions-protection-public-health-covid-19-pandemic-latest-information>

<http://www.ont.es/infesp/RecomendacionesParaProfesionales/Forms/AllItems.aspx>

<https://www.odt.nhs.uk/covid-19-advice-for-clinicians/>